

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ח"י אלול

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כט

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

לזכות

הרה"ת ר' דובער מאיר בן חי' לאה שיחי' בערגער
לרגל יום ההולדת שלו, ביום כ"ג אלול
לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

נדפס ע"י זוגתו

מרת שירה צפורה תחי' בערגער

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

הוספה בשורת הגאולה

למ.

אין דעם אלעם קומט צו א לימוד מיוחד בנוגע צו דער גאולה, וואָס דאַרף קומען תיכף ומיד ממש (לויט אלע סימנים) . . וויבאלד אַז דאָס איז דער ענין הכי עיקרי שהזמן גרמא – וואָרום לויט אלע סימנים האָט די גאולה שוין פון לאַנג געדאַרפט קומען – איז פאַרשטאַנדיק אַז דער „וענית ואמרת לפני ה' אלקיך"¹, ובפרט אין חודש אלול ווען „רשאין כל מי שרוצה להקביל פניו והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם"² – דאַרף זיין ספּעציעל אַ בקשה (בקול רם) „עד מתי?!... זאָל שוין זיין די גאולה בפועל ממש!

(משיחות ש"פ תבוא, כ"א אלול תנש"א)

- (1) פרשתנו כו, ה.
(2) לקו"ת פ' ראה לב, א.

בכל הנ"ל נוסף לימוד מיוחד בנוגע להגאולה, שצריכה לבוא תיכף ומיד ממש (ע"פ כל הסימנים) . . כיון שזהו ענין הכי עיקרי שהזמן גרמא – כי ע"פ כל הסימנים היתה הגאולה צריכה לבוא כבר לפני זמן רב – מובן שה„וענית ואמרת לפני ה' אלקיך"¹, ובפרט בחודש אלול כאשר „רשאין כל מי שרוצה להקביל פניו והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם"² – צריכה להיות במיוחד הבקשה (בקול רם) „עד מתי?!... שתבוא כבר הגאולה בפועל ממש!

ב. הבדלים בין הנוסחאות

ההבדלים בין שתי הנוסחאות שהובאו לעיל הם:

(א) בנוסח הראשון נאמר ח"י אלול הוא היום אשר... „, ואילו בנוסח השני נאמר „ח"י אלול" באופן סתמי, ללא ההדגשה של „הוא היום".

(ב) בנוסח הראשון נאמר „הביא ומביא חיות", ואילו בנוסח השני נאמר „נותן חיות", ובכך ישנם שני הבדלים⁵: (א) בנוסח הראשון „מביא", ובשני – „נותן". (ב) בנוסח הראשון נאמר בלשון עבר ובלשון הווה: „הביא ומביא", ובנוסח השני נאמר רק בלשון הווה – „נותן".

(ג) בנוסח הראשון מדובר על „חיות באלול", ואילו בנוסח השני – „חיות בעבודה של אני לדודי ודודי לי".

ג. ההבדלים – מהותיים ולא רק לשוניים

ויש לומר, שהבדלים אלו אינם הבדלים לשוניים בלבד, אלא הם מבטאים הבדל מהותי בתוכן:

(א) הביטוי „ח"י אלול הוא היום אשר..." מדגיש את משמעות הזמן – זהו „יום", אחד מימות השנה, אך זהו יום מיוחד. „הוא היום אשר הביא ומביא חיות לאלול", ואילו כאשר אומרים „ח"י אלול" בלבד, אין מודגשת כל-כך נקודת הזמן, אלא בעיקר התוכן של היום⁶.

(5) ועוד שינוי שלישי (אבל – רק בלשון): „לעבן" (בל אידית) או „חיות" (בלה"ק). וראה לקמן הערה 23.

(6) אף שח"י אלול מציין יום בחודש (בשנה) – הרי: (א) אינו דומה להלשון „דער טאג", לשון המדגיש ענין הזמן. (ב) ההדגשה ב„ח"י אלול" היא לא בזה שהוא יום (בשנה), כי אם על הייחוד שביום זה, שזה קשור עם תוכן היום.

א. ח"י אלול בשתי נוסחאות

אודות יום ח"י באלול – יום ההולדת של הבעל-שם-טוב (בשנת נח"ת) ויום ההולדת של אדמו"ר הזקן (בשנת קה"ת) – אמר כ"ק מורי וחמי אדמו"ר שיחה מיוחדת¹, ואלה דבריו:

„ישנו פתגם חסידי עתיק בשתי נוסחאות: (א) ח"י אלול הוא היום שהביא ומביא חיות באלול. (ב) ח"י אלול נותן חיות בעבודה של אני² לדודי ודודי לי".

מכך שהרבי ציטט את שתי הנוסחאות. מובן, ששתייהן נכונות, ושככל אחת מהן יש חידוש לעומת האחרת³.

ועוד: מכך שהרבי ציין אותן דוק בסדר זה, ובמיוחד מכך שסימן אותן ב„אלף" וב„בית"⁴ – מובן, שתחלה קיים בח"י אלול הענין שהוא „הביא ומביא חיות באלול", ורק לאחר מכן מופיע ה„בית" – הענין הנוסף בח"י אלול, שהוא „נותן חיות בעבודה של אני לדודי ודודי לי".

(1) לקוטי דיבורים ח"ג ע' 946. ספר השיחות תש"ה ע' 122.

(2) שה"ש 1, ג – ר"ת אלול (אבודרהם סדר תפלת ר"ה (קרוב לתחלתו). פעי"ח שער ר"ה פ"א. שער הפסוקים עה"פ. ב"ח לטא"י"ח סתקפ"א. ראשית חכמה ש' התשובה פ"ד ד"ה עוד יש. ועוד).

(3) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 269 ואילך) – עוד ביאור בבי' הנוסחאות. וראה לקמן הערה 22.

(4) שמוה מובן, דמה שהקדים נוסח אחד להשני הוא לא רק מפני שא"א לומר שניהם כאחד (אבל – שקולים הם*) – עדמשת"ג כמ"פ בנוגע לפרש"י וש"ג) – כ"א שסדרם הוא בדיוק כו".

(* ובפרט שהקדים „אין צוויי אויסשפראכן" – ראה ט' כללי רש"י שם בנוגע לפרש"י עה"ת כשמקדים, יש לתרגמו בשני פנים" וכו"ב.

ט. ההוראות לכל אחד מישראל

כיון שכ"ק מורי וחמי אדמו"ר התבטא בשתי הנוסחאות ברבים, ואף ציזה להדפיסן ולפרסמן, מובן, שלאמיתו של דבר מתאימות שתי הנוסחאות לכל אחד ואחד מישראל.

שהרי, אף מי שנמצא בתחלת העבודה, חייב לדעת שהוא מסוגל להגיע לכך שיתן ויחדש חיות בעבודת ה' משלו.

מצד שני, אף אלו אשר כבר נמצאים בדרגה גבוהה יותר של עבודת אני לדודי ודודי לי, ויותר מכך – בכחם לחדש חיות בעבודתם – עליהם לדעת, שכל זאת אינו חידוש שלהם בלבד, אלא ההתחלה היא ב„חיות“ שח"י אלול מביא לאלול מלמעלה.

ובדוגמא שהובאה לעיל בענין לימוד התורה, דומה הדבר למסופר בגמרא²⁸ על רבי עקיבא, שכאשר שמע משה רבינו כיצד לומד רבי עקיבא עם תלמידיו „ולא היה יודע מה הן אומרים“, או „תשש כהו“, עד אשר „אמרו לו תלמידיו, רבי מנין לך, אמר להם: הלכה למשה מסיני“, ובשמעו זאת „נתיישבה דעתו“. כלומר, אפילו הענינים שחידש רבי עקיבא, אשר משום כך משה „לא היה יודע מה הן אומרים“, הרי מקורם בדברי משה רבינו²⁹, „הלכה למשה מסיני“.

(משיחת ש"פ תבא, ח"י אלול, תשמ"ג)

28 מנחות כט, ב.

29 ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 272.

25 שבת סג, א.

26 פרש"י שם.

27 ראה הל' ת"ת לאדה"ו (פ"ב ס"ב) דכ"א מחוייב לחדש תורה. וכן באגה"ק סכ"ו (קמה, א). ובלשון הזה (ח"א יב, ב), „לאפשא לה“.

חיות ממקום אחר אל אלול, ואילו כוונת המושג „נותן חיות“ היא, שח"י אלול נותן חיות משלו.

ד. אתערותא דלתתא ואתערותא דלעילא

ויש לומר, שההסבר לכך הוא:

בחודש אלול ישנם שני ענינים:

העבודה הרוחנית של אלול היא באופן של אתערותא דלתתא¹⁰. אלול הוא כאמור לעיל, ראשי תיבות של „אני לדודי ודודי לי“ – תחלה „אני לדודי“, עבודת האדם, ולאחר מכן „ודודי לי“, אתערותא דלעילא. כלומר ה„אתערותא דלעילא“ – „ודודי לי“ – היא תוצאה של עבודת האדם¹¹.

שלא כחודש ניסן שבו אופן העבודה הרוחנית הוא אתערותא דלעילא, כנאמר בפסוק¹²: „דודי לי ואני לו“ – בתחלה „דודי לי“, ורק לאחר מכן, על ידי ה„אתערותא דלעילא“ מגיעים ל„ואני לו“.

יותר מכך: אדמו"ר הזקן אומר ב„לקוטי תורה“¹³, שהענין של „ודודי לי“ של חודש אלול – „המשכת אלקותו יתברך למטה בבחינת התגלות“ אינה בחודש אלול, אלא לאחר מכן, בראש השנה וכו', כי העבודה הרוחנית של חודש אלול היא – אתערותא דלתתא.

אך מצד שני אומר אדמו"ר הזקן, באותו מקום עצמו¹⁴, שאלול הוא עת רצון, „זמן התגלות י"ג מדות הרחמים“, שהגילוי מלמעלה

במילים אחרות: בכל זמן יש שני ענינים: א) עצם הזמן, ב) תוכן הזמן. לדוגמא – יום השבת הוא א) אחד משבעת ימי השבוע, אך בהיותו היום השביעי, שכל השביעיין חביבין⁷, הוא יום מיוחד. ב) יום השביעי מכיל בתוכו את קדושת השבת, אשר הקדושה כשלעצמה היא „למעלה מגדר המקום והזמן“⁸, אך היא מאירה⁸ בזמן של היום השביעי.

וזהו ההבדל הראשון בין שתי הנוסחאות: לפי הנוסח הראשון נובעת ה„חיות“ מהזמן – „הוא היום“ – של ח"י אלול, בהיותו יום מיוחד המביא „חיות לאלול“. ואילו בנוסח השני יוצא, שהחיות נובעת מתוכנו של היום, מ„ח"י אלול“ עצמו.

ב) הבדל זה בולט יותר בהבדל הלשוני השלישי שצויין לעיל, בסעיף ב', בין שתי הנוסחאות – בנוסח הראשון נאמר „חיות באלול“, ובנוסח השני – „חיות בעבודה של אני לדודי ודודי לי“:

בנוסח הראשון מדובר על ה„חיות“ הבאה לתקופה של אלול,

ואילו בנוסח השני מדובר מלכתחלה על התוכן – העבודה. מדובר בו על ה„חיות“ של ח"י אלול, הנותנת חיות למהות של חודש אלול, „בעבודה של אני לדודי ודודי לי“, אשר ראשי התיבות של מילים אלו הם אלול⁹, אך המילה אלול בעצמה אינה מוזכרת.

ג) גם ההבדל השני שהוזכר לעיל – „הביא“ או „נותן“ – הוא הבדל מהותי: המושג „מביא חיות“ מראה, שה„חיות“ עצמה נמצאת במקום אחר, ויום ח"י אלול הוא ה„מקשר“, המביא

7 ויק"ר פכ"ט, יא: בימים .. ויברך אלקים את יום השביעי. וראה פדר"א ספ"ח.

8 שו"ע אדה"ו האו"ח מהד"ת ס"א ס"ח. ע"ש. ולהעיר מד"ה תקעו תרצ"א (בסה"מ קונטרסים ח"א) פ"א.

9 נסמן לעיל הערה 2.

10 לקו"ת ראה רד"ה אני לדודי (הא'). מקומות שנסמנו בהערה 12. ועוד.

11 ראה רד"ה אני לדודי באוה"ת שה"ש ח"ב (ע' תקמג), ע"פ זח"א פח, א"ב.

12 שה"ש ב, טו. וראה אוה"ת ראה (ריש ע' תשצא). שה"ש שם (ועוד). ד"ה דודי לי תרכ"ו בתחלתו. סד"ה אני לדודי עטר"ת. ד"ה אני לדודי ה"ש"ת פ"א. ס' השיחות תש"ג ע' 177. ועוד.

13 שם.

14 שם לב, סע"א ואילך (משא"כ שם כ, ריש ע"ב; כה,

אינו באמצעות עבודת האדם, אלא בדרך של אתערותא דלעילא. כפי שמוכן מן המשל שמביא לכך שם אדמו"ר' הוקן, שדומה הדבר למלך אשר „מקבלין פניו בשדה, ואז רשאיין כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם“.

– שכן, אמנם¹⁵, ענינו של חודש אלול היא אתערותא דלתתא, כאמור לעיל, אך למרות זאת כל עבודה רוחנית של הנברא וקוקה לסייע מלמעלה, אתערותא דלעילא, כדי שתתבצע, כדברי חז"ל על הפסוק¹⁶, „מי הקדימני ואשלם“. וזוהי המשמעות של הארת י"ג מדות הרחמים בחודש אלול – זוהי¹⁷ „אתערותא דלעילא“ של עבודת חודש אלול, „אני לדודי ודודי לי“.

ה. מהות החודש – אתערותא דלתתא

אמנם, כאמור לעיל, מכיל חודש אלול את שני הענינים הללו – הארת י"ג מדות הרחמים מלמעלה, ואתערותא דלתתא – אך למרות זאת, ראשי התיבות של אלול – אנו לדודי ודודי לי – רמוזים דוקא לאופן העבודה של אתערותא דלתתא.

ויש לומר, שההסבר לכך הוא:

„אתערותא דלעילא“ של אלול – הארת י"ג מדות הרחמים – קשורה לזמן¹⁸ של אלול: יש מספר תקופות בשנה שהן עת רצון, ללא קשר

ב; לג, א; וכן במאמרי אדה"ז פרשיות ח"ב ע' תתכה – שאין מודגש שם שאלול ענינו אתערותא דלתתא. וראה לקמן הערה 21.

15) ראה ג"כ לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 170. ולהעיר מאוה"ת ראה (ע' תתב): אלול המשכת י"ג מדה"ר מלמעלה א"כ מהו אני לדודי, ומתחלה דודי לי מבע"י.

16) איוב גא. ג. ויק"ר פכ"ז, ב. וראה לקו"ש שם הערה 10.

17) לקו"ת ד"ה אני לדודי הב' (לג, ג).

18) ראה לקו"ת שם (כ, ריש ע"ב. לג, א). – ועפ"י יומתק לשון הקלו"ת כאן (לב, א), באלול הוא זמן התגלות י"ג מדה"ר.

לעבודת האדם. הקדוש ברוך הוא קבע מלכתחלה בטבע העולם, שזמנים אלו מהווים עת רצון מצד עצמם. וכך לגבי חודש אלול, ש"י"ג מדות הרחמים מאירות בו מפני שהוא עת רצון למעלה, שאז יוצא המלך ל„שדה“. אך מהות החודש¹⁹, שנקבעה לזמן זה, היא, דוקא העבודה באופן של אתערותא דלתתא²⁰, עבודת האדם²¹.

ו. שני ענינים בחיי אלול

על פי האמור לעיל יובן ההבדל שבין שני הניסוחים אודות חיי אלול,

כי כשם שישנם שני ענינים (הארת י"ג מדות הרחמים, ואתערותא דלתתא) באלול, כך גם לגבי חיי אלול. שהחיות שח"י אלול מכניס באלול, היא בשני הענינים, הן באתערותא דלעילא שבו (הארת י"ג מדות הרחמים שבו), והן באתערותא דלתתא שבו (העבודה של אלול):

יום חיי אלול – יום ההולדת של הבעל-שם טוב ושל אדמו"ר' הוקן – הוא יום סגולה ועת רצון. ולכן הוא הביא „חיות“ חדשה לעת רצון

19) דשמו אשר יקראו לו בלה"ק מורה על תוכן הדבר (ראה שעה"ה פ"א. אר"ת לה"מ ד, ג). ובכ"מ.

20) ראה גם קובץ מכתבים שנדפס בסו"ס תהלים אהל י"י (קה"ת) ע' 206: אף כי בחדש הזה שערי רחמים נפתחים .. כללות העבודה הוא בדרך אתערותא דלתתא כהר"ת דאלול שתחלה הוא אני לדודי ואח"כ דודי לי.

וראה לקו"ש שם ע' 171, שמשמע זה ענין האתערותא דחודש אלול שייך לחודש ניסן (שענינו אתערותא דלעילא) ונמשך ממנו. ע"ש.

21) ע"פ המבואר בפנים יומתק השינוי בלקו"ת, שבד"ה אני לדודי הראשון אינו מעתיק התיבות, הרועה בשושנים" (המרמזות על ע"י מדות הרחמים), ובד"ה אני לדודי השני מעתיקן – אף שגם במאמר הא' מבאר אודות הארת י"ג מדות הרחמים –

כי נקודה העיקרית של מאמר הראשון (שהיא המודגשת תיכף בתחילת המאמר) היא ע"ד תוכנו של חודש אלול – אתערותא דלתתא (אלא שאח"כ מבאר ג"כ ע"ד האתערותא דלעילא) (לעורר עבודת אלול) – הארת י"ג מדות הרחמים;

משא"כ במאמר השני, שעיקרו בא לבאר ענין הארת י"ג מדות הרחמים דאלול.

(ב) המושג „מביא“ מבטא, כאמור לעיל בסוף סעיף ג', שה„חיות“ באה ממקום אחר – מאתערותא דלעילא. כלומר, החיות אינה באה מה„יום“ עצמו, אלא מלמעלה, וחיי אלול הוא רק המביא את החיות.

(ג) בניסוח זה מודגש גם העבר – „הביא“ – כי אתערותא דלעילא היא כ„עבר“²⁴ ביחס לעבודת האדם, שהרי היא באה לפני וכנתנית כח לעבודה.

לעומת זאת, בנוסח השני מדובר על החיות שח"י אלול נותן למהות של חודש אלול – „לעבודה של אני לדודי ודודי לי“, וחיות זו אינה נובעת מן הזמן, מעצם „היום“, אלא ממשמעות היום, הקשורה לגילוי תורת החסידות²². ולכן נאמר הביטוי „נותן חיות“, כי המשמעות של חיי אלול „נותנת חיות (משלה) לעבודה של אני לדודי ודודי לי“.

וכך גם לגבי האדם שהחיות של חיי אלול „נותנת .. לעבודה של אני לדודי ודודי לי“ אינה באה באתערותא דלעילא, אלא באופן של מלמטה למעלה²²: האדם צריך להוציא זאת מן הכח אל הפועל באמצעות יגיעתו.

ח. הוראה בשני הכיוונים

ההוראה הנלמדת מכך בעבודת ה' היא בשני הכיוונים:

לאלו הנמצאים בתחלת העבודה – ב„אל"ף“ של אלול – אומרים ש„חיי אלול הוא היום שהביא ומביא חיות באלול“:

יהודי עלול לטעות, שכיצד ייתכן, שהוא, בהכירו את מעמדו ומצבו, יוכל לקבל ולספוג חיות מחיי אלול? איזה קשר יש בינו לבין יום נעלה כל כך!

ועונים לו על כך, שלמרות שהנך בתחלת

24) להעיר גם מלקו"ת ויקרא (ג, רע"א) בפירוש „הביאני לשון עבר“.

של אלול, להתעוררות הרוחנית של אלול הנובעת מלמעלה, מהארת י"ג מדות הרחמים.

בנוסף לכך ישנו הענין, שחיי אלול, מצד מהותו ומשמעותו – בהיותו קשור לעבודת האדם על פי תורת החסידות – נותן חיות במהות חודש אלול, בעבודה הרוחנית של אני לדודי ודודי לי, שהעבודה של חודש אלול היא בחיות אחרת.

ז. נוסח א' – אתערותא דלעילא,

נוסח ב' – אתערותא דלתתא

והבדל זה בא לידי ביטוי בהבדלי הניסוח שבין שני הניסוחים שלעיל, ובסדרם:

הנוסח הראשון עוסק בחידוש הראשון של חודש אלול, הארת י"ג מדות הרחמים שבאה כדי לעורר אתערותא דלתתא. שכשם שהארת י"ג מדות הרחמים היא אתערותא דלעילא, כך גם „חיות“ של חיי אלול הקשורה לכך באה באופן של אתערותא דלעילא, מלמעלה למטה²², מכחו של יום זה, כדלעיל.

ומשום כך נאמר על כך שזהו „היום שהביא ומביא חיות“²³ לאלול:

(א) בניסוח זה מודגש הזמן – „חיי אלול הוא היום... חיות לאלו“.

22) יש להתאים המבואר בפנים עם המבואר במק"א (לקו"ש שם ע' 269 ואילך) שב' הנוסחאות הם בהתאם לב' הענינים שבחיי אלול: נוסח הא' – ליום הולדת הבעש"ט (מייסד חסידות הכללית), ונוסח הב' – יום הולדת אדה"ז (מייסד חסידות הבי"ד)

– כי הבעש"ט המשיך החיות דחסידות הכללית) בעיקר בדרך מלמעלה"ט (מופתים וכו'), ואדה"ז – בעיקר בדרך מלמטה למעלה (ראה לקו"ש שם ע' 274. ח"ד [המתורגם] ע' 337).

23) עפ"י יש לפרש גם השינוי, דבנוסח הא' אומר „לעבן“ ובנוסח הב' „חיות“ – כי נוסח הא' הוא בעיקר לאלו שהם בתחילת העבודה (או בסגנון הלקו"ת – מלך בשדה, ואלול „הם ימות החול“), ולכן נאמר „לעבן“ בלשון אידית; משא"כ נוסח הב' שהוא בעיקר לאלו שכבר ישנה אצלם העבודה דאני לדודי ודודי לי – נאמר „חיות“, בלה"ק. וראה לקמן סעיף ח.